

SİNDİRİM SİSTEMİ BOZUKLUKLARININ KLİNİK BULGULARI

DOI: 10.37609/akya.3747.c308

BÖLÜM

1

Zahid Teyfik AĞAOĞLU¹
Onur BAŞBUĞ²
Mustafa ÖZBEK³

1. GİRİŞ

Sindirim kanalı; ağız boşluğu, dudaklar, dişler, dil, tükürük bezleri, özefagus, mide, ince bağırsaklar, karaciğer, ekzokrin pankreas, kalın bağırsak, rektum ve anüsten oluşmaktadır. Sindirim kanalında ayrıca tonsillalar ve Peyer plakları gibi lenfoid dokular da yer alır. Abdominal boşluğun viseral yüzeyi periton ile kaplı olup, sindirim sistemi hastalıklarından etkilenebilmektedir. Gastrointestinal sistem veya sindirim sistemi hastalıklarının teşhis edilebilmeleri için öncelikle hastalığın gastrointestinal kanalda yerleştiği kısım bilinmeli ve sebep tespit edildikten sonra da tedavi planı oluşturulmalıdır.

Sindirim sisteminin başlıca görevleri arasında gıda ve sıvı maddelerin tutulumu, bu maddelerin çiğnenmesi, tükürük ile karıştırılması ve yutulması yer alır. Daha sonra bu maddelerden katı besin maddelerinin sindirimi gerçekleşirken, sıvı besin maddeleri ise emilmektedir. Gastrointestinal sistemde sıvı ve elektrolit dengesi sağlanır, ayrıca atık ürünlerin atılımı yani boşaltım da gerçekleştirilir. Gastrointestinal kanalın gıdayı sindirebilme yeteneği motorik ve sekretorik fonksiyonlarına bağlı olarak değişir. Kısaca ele alındığında sindirim kanalının dört adet ana görevi vardır ve bunlar sindirim, emilim, motilite ve boşaltımdır.

Motilite, sindirim kanalında bulunan gıda maddelerinin, kanalın başlangıcından sonuna kadar olan hareketi anlamına gelmektedir. Bu kanalın normal motilitesi peristalsis, segmentasyon hareketleri, segmental direnç ve sfinkter tonusu ile sağlanır. Bu hareketler bütününe sindirim kanalının motor fonksiyonu adı da verilir. Yutulan gıda maddeleri kas aktiviteleri ile birlikte özefagusta rektuma doğru hareket eder. Segmentasyon hareketleri ile birlikte bu gıda maddelerinin karıştırılması gerçekleştirilirken, segmental direnç sayesinde ise içeriğin gastrointestinal kanaldan hızlı bir şekilde atılması engellenir.

Sindirim sisteminin motor fonksiyon bozukluklarında motilitede azalma meydana gelir. Buna hipomotilite adı da verilir. Motilite, sempatik ve parasempatik sinir sisteminin etkisi altında olup, aynı zamanda gastrointestinal kanaldaki kas yapısı ve intrinsik sinir plexusları tarafından da etkilenmektedir. Atoni, kontraksiyon yapabilen bir organın kas tonusunun kaybolması anlamına gelir. Halsizlik, kas zafiyetleri, akut peritonitis ve hipokalemi gibi durumlarda bağırsak kanalında atoniler gözlenebilmektedir. Atoni durumlarında bağırsaklar sıvı ve gaz ile dolarken, dışkı miktarı azalmaktadır. Bunun yanı sıra ince bağırsaklarda kronik olarak ortaya çıkan bu durgunluk sonu-

¹ Prof. Dr., Cumhuriyet Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, İç Hastalıkları AD., zagaoglu@hotmail.com, ORCID iD: 0000-0001-5707-405X

² Prof. Dr., Cumhuriyet Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, İç Hastalıkları AD., obasbug@cumhuriyet.edu.tr, ORCID iD: 0000-0003-3136-0589

³ Dr. Öğr. Üyesi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, İç Hastalıkları AD., mozbek@dr.com, ORCID iD: 0000-0002-6736-2124

Sindirim sisteminde yaygın olarak görülen enfeksiyöz etkenler

Viral	Canine parvovirus Canine coronavirus Feline panleukopenia virus Feline enteric coronavirus Rotavirüsler Astrovirüsler
Bakteriyel	<i>Neorickettsia helminthoeca</i> <i>Salmonella</i> spp. <i>Yersinia enterocolitica</i> <i>Campylobacter jejuni</i> <i>Bacillus piliformis</i> <i>Clostridium</i> spp. <i>Mycobacterium</i> spp. <i>Shigella</i> spp.
Protozoer	<i>Isospora</i> spp. <i>Sarcocystis</i> spp. <i>Besnoitia</i> spp. <i>Hammonida</i> sp. <i>Toxoplasma</i> sp. <i>Giardia</i> sp. <i>Trichomonas</i> spp. <i>Entamoeba histolytica</i> <i>Balantidium coli</i> <i>Cryptosporidium</i> spp.
Fungal	<i>Histoplasma capsulatum</i> <i>Aspergillus</i> spp. <i>Candida albicans</i> Fikomisetler
Helmintler	<i>Spirocerca lupi</i> <i>Physaloptera</i> spp. <i>Ollulanus</i> sp. <i>Strongyloides</i> sp. <i>Toxocara canis</i> <i>Toxascaris leonina</i> <i>Toxocara cati</i> <i>Anycolostoma caninum</i> <i>Uncinaria stenocephala</i> <i>Oncicola</i> sp. <i>Dipylidium caninum</i> <i>Taenia taeniaeformis</i> <i>Echinococcus granulosus</i> <i>Echinococcus multilocularis</i> <i>Spirometra mansonoides</i>
Diğer	<i>Prototheca</i> spp.

KAYNAKLAR

1. Kahn CM, Line S. The Merck Veterinary Manual. 10th ed. New Jersey: Merck and Co. Inc.; 2010.
2. Ettinger SJ, Feldman EC. Textbook of Veterinary Internal Medicine. 6th Ed. Missouri: Saunders; 2006.
3. Nelson RW, Couto CG. Small Animal Internal Medicine. 6th Ed. Missouri: Saunders; 2020.
4. Washabau RJ, Day MJ. Canine and Feline Gastroenterology. 1st Ed. Missouri: Saunders; 2013.
5. Matz ME, Guilford WG. Laboratory procedures for the diagnosis of gastrointestinal tract diseases of dogs and cats. New Zealand Veterinary Journal. 2003;51(6):292-301.
6. Willard MD, Tvedten H. Small Animal Clinical Diagnosis by Laboratory Methods. 5th Ed. Missouri: Saunders; 2012.
7. Squires RA. An update on aspects of viral gastrointestinal diseases of dogs and cats. New Zealand Veterinary Journal. 2003;51(6):252-261.
8. Hoskins JD. The Digestive System. In: Veterinary Pediatrics. Hoskins JD, ed. 3rd Ed. 2001. pp. 147-199.